

Àrquies

BUTLLETÍ DE LA COMISSIÓ CATALANA D'AJUDA AL REFUGIAT
Any 2012, N° 9. Juny 2012, Barcelona

Àrquies prové del discurs de Ciceró en "Defensa del poeta Àrquies" dirigit a vindicar la igualtat de drets per totes les persones que comparteixen un mateix entorn polític i civil.

Editorial

EL dret d'asil avui en dia

Miguel Pajares: President de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat

Quan celebrem el dia mundial del refugiat, en aquest any 2012, i fem balanç sobre l'evolució que està tenint el dret d'asil, no podem més que sentir tristesa per l'auge de la insolidaritat en aquesta Europa llastrada per una crisi que és tant econòmica com de valors. L'any 2011 es va produir una terrible fam que va assolir la Banya d'Àfrica, va haver una crisi greu a Costa d'Ivori i es van donar les revoltes als països àrabs. Tot això va posar en evidència l'escàs compromís amb les persones refugiades d'una Europa que tot el que va saber fer va ser reforçar el control de les fronteres exteriors perquè res del que passava fora ens esquitxés.

Els conflictes produïts a l'Àfrica van donar lloc a milers i milers de refugiats, però van ser altres països africans els que els van acollir. I això expressa una situació general: en contra del que molta gent pensa, els països rics només acullen una petita minoria de les persones refugiades al món.

De les 43,7 milions de persones en situació de desplaçament forçat, més del 90% són acollides en països en vies de desenvolupament.

Bon exemple d'això van ser els conflictes de Tunísia i Líbia l'any passat. Tals conflictes van donar lloc a més d'1 milió de persones refugiades, de les quals només 58.000 van aconseguir arribar a Europa, i altres 1.500 van perdre la vida al mar Mediterrani. Tot just 21.000 de les persones que fugien de les revoltes àrabs, van demanar asil a Europa.

Mentre el món occidental aplaudia la "primavera àrab", alguns vaixells de l'OTAN, pertanyents a Estats europeus, negaven l'assistència a embarcacions a la deriva, violant les disposicions del Dret Marítim Internacional i el principi de no devolució. Així va passar quan al març de 2011 un bot amb 72 persones a bord procedent de Líbia va romandre a la deriva durant dues setmanes sense que els vaixells sota el comandament de l'OTAN, que es trobaven als voltants, acudissin al seu rescat després de rebre les trucades de socors. Finalment, després d'estar 15 dies a la deriva, el bot arribà a la costa líbia amb només 10 supervivents.

L'informe de CEAR de 2012 mostra les dades més recents sobre la situació del refugi en el món. Els principals països dels quals procedeixen les persones refugiades són Afganistan, Iraq, Somàlia i la República Democràtica del Congo. Afganistan disposa de

3 milions de persones que han fugit del país buscant refugi en altres països, mentre que l'Iraq té 1,6 milions, Somàlia 770.000, i la República Democràtica del Congo 477.000. I els principals països receptors de refugiats són Pakistan (1,9 milions), Iran (1,07 milions) i Síria (amb 1 milió de persones refugiades acollides, aproximadament). En els 44 països més industrialitzats, el 2011, es constata un augment de les sol·licituds d'asil del 19,9%, amb un total de 441.260 sol·licitants. EUA és el país que va rebre un major nombre de sol·licituds, amb 74.020, mentre que als països del nostre entorn europeu es percep un augment generalitzat en les peticions d'asil, destacant França amb 51.910, Alemanya amb 45.740 i Itàlia amb 34.120.

Pel que fa a Espanya, cal dir que estem a la cua dels països europeus d'acollida. Encara que el 2011 el nombre de sol·licituds de protecció internacional en relació a l'any anterior va augmentar un 24,4% (de 2.744 persones el 2010 s'ha passat a 3.414), el cert és que aquest increment es va deure en part a una acció específica d'acollida dels ex-presos polítics cubans (390). La tendència dels últims anys és a la baixa: les sol·licituds d'asil s'han reduït un 65% des de 2001, en aquell any es van produir 9.490 sol·licituds, davant les 3.414 de 2011. El fet és que Espanya ocupa el lloc número 13 a la UE en sol·licituds d'asil, cau a 24 si s'hi comparen per milió d'habitants. Les dades de CEAR indiquen que el 2011 el major nombre de sol·licituds per nacionalitat van ser les 550 de Costa d'Ivori, seguides per Cuba, amb 440, i en tercer lloc Nigèria amb 259.

Per què Espanya dona xifres tan baixes als sol·licitants d'asil? Algunes raons vénen de lluny i tenen a veure amb l'escassa tradició d'asil que hi ha en aquest país. L'asil és una institució poc coneguda pels qui atenen els estrangers acabats d'arribar, i moltes persones que serien susceptibles de sol·licitar-lo no són detectades. Però el que ha adquirit una importància creixent per reduir les sol·licituds d'asil ha estat el conjunt de mecanismes que s'han implementat per desenvolupar l'anomenada "lluita contra la immigració irregular". Les barreres que posem a la

immigració impedeixen també que arribin els sol·licitants d'asil, i fins i tot són molt més eficaços contra aquestes persones.

Però convé recordar que en impedir que els sol·licitants arribin a territori d'asil, s'està vulnerant el dret d'asil i els tractats internacionals que l'emparen. El dret d'asil es va establir com a un pilar central del sistema democràtic després de la Segona Guerra Mundial, i al deteriorar-se estem deteriorant també els valors democràtics que pretenem representar.

El col·lectiu LGTB i el dret d'asil?

Oscar Morales, coordinador de l'àrea de formació i Ocupació de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat

Durant els últims dies de juny, coincideixen al calendari el Dia Internacional de les Persones Refugiades i el de l'alliberament LGTB, abreviatura que agrupa als col·lectius de persones lesbianes, gais, bisexuals i transsexuals. Aquests col·lectius representen orientacions sexuals i/o d'identitat de gènere minoritàries, que en menor o major mesura han estat i continuen estant perseguides i discriminades en gairebé la totalitat de societats.

El ventall i grau de persecució i discriminació és molt divers, i pot anar des d'impedir o dificultar l'accés a determinats drets civils o socials, fins arribar, en els casos més greus, a que aquelles persones que fan explícita la seva identitat, vegin amenaçats els seus drets fonamentals; amb penes de presó, tortura, processos judicials injustos o fins i tot, la seva vida. Aquesta persecució i discriminació pot ser exercida tant pels propis estats amb legislació discriminatòria; com per grups violents que s'erigeixen en guardians de la comunitat, i que de manera implícita, compten amb els vist-i-plau de les elits governants. A vegades, també pot

passar que malgrat que l'estat reconegui als col·lectius LGTB, seus ciutadans, i quan aquests són atacats, aquestes accions queden a la impunitat.

Quan al 1951 es va aprovar la Convenció sobre l'estatut dels Refugiats, no es va tenir en compte als membres dels col·lectius LGTB com a possibles beneficiaris d'aquesta protecció. La major visibilitat d'aquests col·lectius i el reconeixement de moltes de les seves demandes per part de molts governs i organismes internacionals, ha comportat que es poguessin acceptar sol·licituds d'asil per motiu d'orientació sexual i/o identitat de gènere, tant a incloure'ls aquests supòsits de manera específica, com al considerar a les persones d'aquests col·lectius com a grup social determinat .

Amb tot, i malauradament, hi ha una gran contradicció entre la teoria i la pràctica, fet que impedeix que la major part de les persones que pateixen persecucions per aquest motiu, i serien susceptibles d'acollir-se a aquesta protecció, no puguin

accedir-hi. Entre altres, un dels motius rau en que gairebé a totes les legislacions, les normes d'asil es vinculen a les d'estrangeria, i per tant, és el propi control de fronteres, el que impedeix la arribada d'una gran part de les persones susceptibles d'acollir-se a la Protecció Internacional. Això implica que, com a conseqüència de la sol·licitud de visats i dels obstacles que els països més industrialitzats han disposat, cada cop és més difícil, per a la major part de persones refugiades, arribar a aquests països i poder acollir-se a la protecció internacional que la seva persecució mereix. Prova d'aquest fet és que el nombre de sol·licituds d'asil als països industrialitzats disminueix any rere any sense que això vulgui dir que hagi millorat la situació dels Drets Humans arreu del món.

En aquest apartat no podem oblidar que el desmantellament progressiu de tots els recursos per l'atenció de les persones més vulnerables, també afecta de manera greu a les persones susceptibles d'acollir-se a la Protecció Internacional, tant per la reducció dels professionals destinats a la seva atenció, com

El fet que les persones refugiades hagin pogut arribar als països de destí tampoc significa que la situació de persecució i discriminació patida sigui reconeguda, ja que, a la pràctica, l'extrema rigidesa dels procediments d'asil, fa que si no hi ha proves molt evidents, les sol·licituds d'asil siguin denegades.

D'altra banda, també ens podem trobar que pel desconeixement dels professionals que treballen amb població nouvinguda, a aquesta persona no se l'assessori de manera adequada, i no s'accedeixi a aquest dret. Malgrat que tot l'exposat anteriorment, de manera general, afecta a gairebé tots els països occidentals, en el cas de l'Estat Espanyol és especialment greu, al ser un dels països amb les xifres més baixes de tot Occident, tant pel que fa a sol·licituds com pel que fa a concessions, situacions que arriben a ser gairebé anecdòtiques. El fet d'incloure de manera explícita la persecució per orientació sexual i/o identitat de gènere a la nova llei no ha comportat una millora, ja que juntament a aquesta inclusió s'han afegit majors restriccions al procediment, el que fa que la situació de les persones LGBT susceptibles d'acollir-se a la Protecció Internacional sigui encara més precària.

per la dels recursos socials que facilitin la seva integració a la nostra societat i els allunyi de l'exclusió.

Davant d'aquesta situació de desprotecció que pateixen les persones refugiades arreu del món, i en especial al nostre país, des de la societat civil només ens

queda fer una crida a les autoritats corresponents perquè assumeixin de manera adequada les responsabilitats que van adquirir amb la signatura dels tractats

internacionals corresponents. D'aquesta manera aconseguiríem que el dret d'asil passi de ser un dret gairebé buit a un dret plenament real.

Activitats

Què vam fer per commemorar el 20 de Juny com a dia mundial de les persones refugiades?

Des de que l'Assemblea General de les Nacions Unides va instaurar –mitjançant resolució– el 20 de juny com a dia mundial de les persones refugiades, la CCAR ha commemorat aquest dia participant en diferents actes, i col·laborant amb altres associacions i entitats per a donar a conèixer la situació de les persones refugiades i desplaçades al món, així com per a mobilitzar la voluntat i lideratge polític cap a una actitud més solidària i defensora dels drets humans.

És per això que com a primera activitat, el dia 19 de Juny, la CCAR va celebrar una roda de premsa en la mateixa seu de l'entitat, per a presentar els resultats de l'informe 2012 de CEAR, sobre la situació de les persones refugiades a Espanya. A l'acte van participar Estel·la Pareja, directora de la CCAR, i en Moamin Ghanin, refugiat, provinent de Palestina, que ens va explicar la seva història com a refugiat. Entre altres, van acudir a la convocatòria; BTV, Radio Nacional de Espanya, Agència Catalana de Notícies, CNN, RAC1, Diari Ara i Catalunya Ràdio.

Durant la roda de premsa, es van evidenciar dades com ara; el fet que de les 47.3 milions de persones que en l'actualitat es troben en situació de desplaçament forçat, més del 90%

Estel·la Pareja, directora de la CCAR, i en Moamin Ghanin, refugiat, provinent de Palestina (foto: Pascale Coissard)

són acollides a països en vies de desenvolupament.

De fet, és de ressaltar que davant l'elevat nombre de persones necessitades de protecció internacional, els països de la UE, Espanya entre ells, estan implementant un seguit de polítiques de control dels fluxos migratoris que, i això no deixa de ser una obvietat, dificulta de forma directa l'accés a la protecció internacional d'aquesta població a casa nostra.

Els diferents mitjans no van poder evitar la sorpresa quan es va detallar, amb xifres, l'actitud de la UE front a situacions de greus vulneracions de drets humans com les que estan tenint lloc a Líbia, ja que s'estima que al voltant d'un milió de persones refugiades van fugir de Líbia i es van instal·lar a Tunísia i Egipte. D'altra banda,

segons l'ACNUR, només 58.000 persones van poder arribar als estats europeus. És de destacar que, durant el trajecte, 1500 persones van perdre la vida o van desaparèixer, i només 21.000 van demanar asil a Europa.

La roda de premsa va esdevenir en un diàleg entre les persones participants i el personal de CCAR i finalment, BTV li va fer una petita entrevista a Estel·la Pareja, en la qual es van tornar a posar en evidència les dades d'enguany.

(<http://www.btv.cat/btvnoticies/2012/06/19/la-comissio-catalana-dajuda-al-refugiat-denuncia-les-politiques-de-control-migratori/>)

EL dia 20 de Juny, diferents entitats, (ACATHI,ACCEM,ACSAR, CCOO Barcelonès, CCAR, Comitè Català de l'ACNUR, Creu Roja, Centre Exil, Col·legi d'advocats, Institut de Drets Humans de Catalunya, Fundació ACSAR, Fundació Casa del Tibet, PEN Català i Respect Refugiados) amb el recolzament institucional de l'Ajuntament de Barcelona, van organitzar un acte unitari al CCCB. L'acte va voler reflectir la importància i l'enorme volum de violacions de drets humans que tenen lloc arreu del món, i que afecten majoritàriament a les dones. De fet, una dada il·lustrativa d'aquest fet és, segons l'ACNUR, que el 80% de les persones refugiades són dones i infants.

A l'acte van participar l'Anna Liria Franch, membre de l'ACNUR a Espanya, la Edith Maitza Garay, provinent d'Hondures i El-Kaissa Ould-Braham que va venir d'Argèlia. L'Anna va dirigir una entrevista a dues bandes i tant l'Edith com l'El-Kaissa ens van explicar les seves experiències com a dones que han estat en perill als seus països d'origen, i que han hagut de fugir per tal de sobreviure. Ambdues van manifestar la seva satisfacció amb la seva vida actual a la ciutat de Barcelona, on consideren que s'han integrat i han aconseguit desenvolupar la seva vida. És de destacar que l'El Kaissa viu a Barcelona des de l'any 2005 i que va fer la seva intervenció en un català perfecte. Fet que va generar somriures i mirades de complicitat entre el públic participant.

De forma complementària, no només amb motiu de la celebració del 20 de Juny, sinó també en el marc de la Xarxa de Municipis Acol·lidors i Solidaris, la CCAR va voler participar en diferents actes arreu Catalunya. És per això que, amb la participació directa de l'Ajuntament de Tarragona i la col·laboració de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament, vam presentar la publicació Catalunya Terra d'Asil a l'Espai jove Kesse de Tarragona.

És de ressaltar que aquest mateix dia, l'Anna Figueres, advocada especialista en asil de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat, juntament amb el Joan Reventós (director del Comitè Català de l'ACNUR), el Sr Manuel Amela (representant de Terra Saharai) i la Romina Pulido, refugiada Venecolana i antiga usuària de la CCAR, va participar en el

Programa Terrassa Solidària del Canal Terrassa Vallès (www.terrassadigital.cat) que es va emetre en motiu del 20 de Juny.

(Foto: Pascale Coissard)

Seguint amb la mateixa motivació i il·lusió que ens porta a realitzar activitats i donar a conèixer la situació del dret d'asil a Catalunya, en el marc de la Xarxa de Municipis Acollidors i Solidaris, el dia 21, amb la participació directa de l'Estel·la Pareja i la representació del Front Polisari a Catalunya, es va aprofundir sobre el cas dels refugiats Saharauis. En aquest cas, l'organització de l'acte es va portar a terme entre la CCAR i ACAPS-GIRONA i també es va contar amb la col·laboració de l'Ajuntament de Girona, i l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament.

Finalment, a Lleida també es va realitzar un seguit d'actes, els dies 21 i 22 de Juny. Aquesta vegada, però, es va parlar sobre Colòmbia, i els desplaçaments, moviments i fluxes migratoris que es generen arran del conflicte

armat i les violacions de drets humans en el país. Mitjançant taules rodones, cinefòrum, actuacions i altres actes, es va aconseguir donar a conèixer i aprofundir no només sobre la situació política del país, sinó també sobre la cultura, gastronomia i música Colombianes. Aquesta vegada, conjuntament amb la CCAR, van participar Amnistia Internacional, Comité Català de l'ACNURm F. Pagesos Solidaris, Garrigues Cooperació al Desenvolupament i l'Ajuntament de Lleida.

Un cop passat el 20 de juny, si mirem enrere, cal fer èmfasi sobre la diversitat d'actes i casos analitzats així com les activitats realitzades. Ha estat un privilegi poder participar d'espais compartits amb altres entitats i persones defensores dels drets humans. També és important fer ressaltar l'impacte assolit a nivell territorial, ja que a diferència d'altres anys i gràcies al treball realitzat durant tot el 2011 i el 2012 en el marc de la Xarxa de Municipis Acollidors i Solidaris, hem pogut estar en les quatre capitals de província Catalanes realitzant diferents activitats i movilitzant a la població cap a una mirada més solidària davant de les vulneracions de drets humans i vers la protecció internacional.

Activitats d'oci i cultura:

Bibiana Garcia: responsable de participació social

El divendres passat, 25 de maig, vam celebrar un sopar intercultural amb espectacles inclosos, comptant amb la meravellosa presència de dues persones conta-contes; *Amb C de Conte* i *Rubén Martínez Santana*, juntament amb l'actuació d'un grup de música anomenat Trivagos.

Aquesta celebració es va dur a terme amb l'objectiu d'agrair l'alt grau de participació, col·laboració i ajuda de totes les persones que ens van donar un cop de mà en la celebració del dia de Sant Jordi (tallers de fermalls, preparació de roses, venda en la paradeta que vam col·locar a Passeig de Gràcia, entre altres).

Gràcies a tots i totes va ser possible dur-ho a terme, amb tot l'esforç que va suposar, la il·lusió i l'oportunitat de gaudir compartint. Durant el seu desenvolupament es va visibilitzar el compromís personal i social de les persones que conformen la CCAR (equip tècnic, voluntaris i voluntàries, usuaris i usuàries i socis i sòcies), fent-se present la solidaritat i l'ajuda mútua tan necessària en aquests moments.

Per tots aquests motius, totes juntes ho vam celebrar en un sopar on tots els participants es van esforçar un munt i van preparar plats boníssims, que ens van donar la possibilitat de compartir i provar nous sabors

provinents de països com ara; Pakistan, Índia, Marroc, Xile, Colòmbia, Gàmbia, Senegal, Camerun i Costa d'Ivori. En definitiva, provinents de tots els llocs del món que estan presents a la CCAR. Així, un cop més es va fer patent la riquesa cultural que es troba present a la nostra entitat, la qual cosa ens fa créixer com a persones, com a ciutadanes, com a professionals, voluntàries i com a entitat.

Pel que fa als conta-contes, és de ressaltar que va suposar una oportunitat per tots nosaltres poder comptar amb la seva presència i les seves narracions, amb les quals la imaginació va córrer portant-nos a un món d'il·lusions i riures.

Els Trivagos van estar molt bé, grup musical on cada membre prové d'una part del món, i que amb la seva unió i melodies ens van donar un "ritmillo" que finalment ens va portar a cantar la cançó de *Get Up Stand Up* reivindicant els nostres drets.

Sense dubte, el conjunt del sopar va ser un veritable èxit, va sortir tot fenomenal i només desitgem que puguem tenir l'oportunitat de celebrar més trobades com aquestes, entenent-les com a una oportunitat d'enriquiment i font d'oportunitats per superar les dificultats.

Més del 90% de les persones desplaçades són acollides a països en vies de desenvolupament:

Laura Pardo: especialista en relacions internacionals i cooperació i col·laboradora de la CCAR

El desè informe de CEAR sobre la situació dels refugiats a Espanya demostra que la responsabilitat de protecció recau sobre els països menys desenvolupats

Actualment, més de 47,3 milions de persones es troben en situació de desplaçament forçat¹. Davant aquest fet, els països de la Unió Europea, Espanya inclosa, estan implementant polítiques de control dels fluxos migratoris que a la pràctica estan dificultant molt l'arribada a territori europeu de les persones refugiades i l'accés al dret d'asil.

L'any 2011, per al conjunt dels 44 països més industrialitzats, es constata un augment de les sol·licituds d'asil del 19,9%, amb un total de 441.260 sol·licitants. A l'EUA es van registrar més sol·licituds, amb 74.020, i als països europeus del nostre voltant es percep un augment generalitzat en les peticions d'asil, on hi destaca França amb 51.910, Alemanya amb 45.740 i Itàlia amb 34.120².

Una de les raons de l'increment de sol·licituds d'asil a Europa és

l'espectacular augment de sol·licitants d'origen tunisià i libi, en un 769% (de 910 l'any 2010 a

7.907 a el 2011) i un 365% (de 823 a 3.825) respectivament, per al conjunt de països industrialitzats. Un altre augment significatiu és el de les persones originàries de Costa d'Ivori, amb un increment del 180%, passant de 1.852 sol·licitants a 5.192.

L'increment del control de fronteres

L'afany de controlar les fronteres externes de la Unió Europea no va decaure. De fet, es va intensificar el control al mar Mediterrani, intentant frenar l'arribada de persones refugiades de Tunísia i Líbia a les costes italianes i fins i tot es van qüestionar polítiques

¹ Segons les darreres dades d'ACNUR corresponents a finals de 2010

² Dades extretes de l'informe d'UNHCR, Asylum levels and Trends in Industrialized countries, 2011 [recurs en línia] <http://www.unhcr.org/4e9beaa19.html>

consolidades en el marc de la construcció europea com l'Acord de Schengen.

Els conflictes de Tunísia i Líbia van generar més d'un milió de persones refugiades, però només 21.000 persones van demanar asil

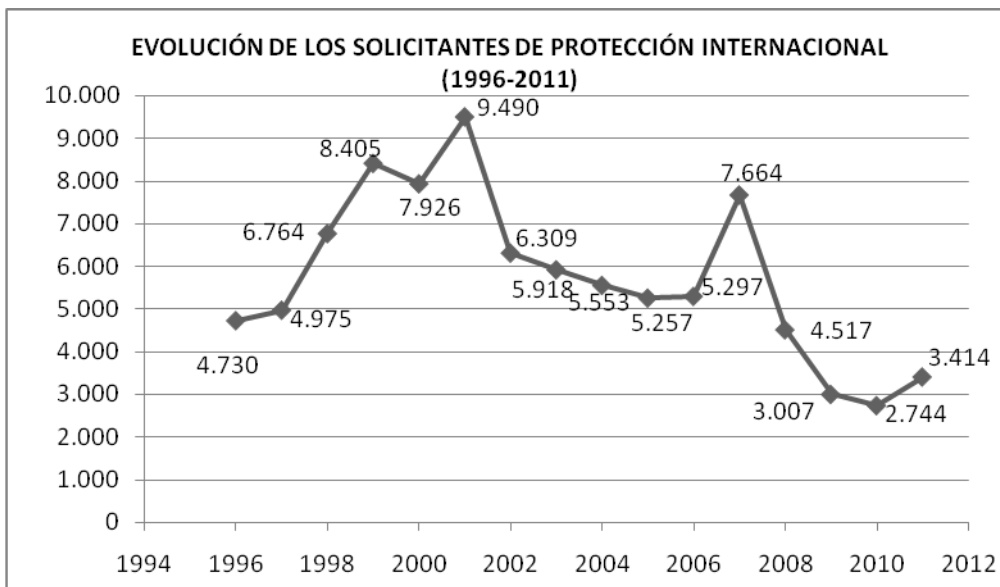
En el cas espanyol, durant l'any 2011 va augmentar en un 24,4% el nombre de sol·licituds de protecció internacional en relació amb l'any anterior. De 2.744 persones l'any 2010, s'ha passat a 3.414, però aquest increment és anecdòtic i pot dur a engany. De fet, l'increment en les xifres de sol·licitud respecte l'any passat es

deu, principalment, a l'acord polític del 2010 entre els governs d'Espanya i Cuba per permetre l'arribada i documentació de presos cubans i els seus familiars.

Les sol·licituds d'asil han caigut un 65% des de 2001, passant de 9.490 peticions a les 3.414 que van registrar-se durant l'any 2011

L'escàs nombre de concessions de l'estatut de refugiat i de la protecció subsidiària i, per tant, l'elevat nombre de persones que no obtenen protecció internacional al nostre país, actua dissuadint a les persones refugiades de triar Espanya com a destinació.

Si es compara amb el nombre de sol·licituds a la resta de països Europeus, Espanya ocuparia actualment la posició número 13, caient a la posició 24 si es comparen les sol·licituds per milió d'habitants.

Font: OAR - Asilo en cifras (Ministerio del Interior)

Les polítiques restrictives a Espanya

Els baixos percentatges de concessió de la protecció internacional es fonamenten en una política restrictiva basada en una sèrie de pràctiques força preocupants.

- L' actual Llei d'Asil, aprovada a finals de 2009, va introduir dos procediments diferenciats per a la fase d'elegibilitat (de resolució): un procediment ordinari i un altre d'urgència, que redueix els terminis del procediment ordinari a la meitat. En aquesta fase del procediment són escasses les intervencions i entrevistes per part d'un instructor especialitzat. Es calcula que només entre un 15% i un 20%³ de sol·licitants realitzen una entrevista amb l'instructor especialitzat de proposar la decisió sobre la sol·licitud.

- S' han detectat retards injustificats en la resolució dels expedients de determinades nacionalitats, com Costa d'Ivori i Síria, i també en les sol·licituds d'apatrídia del col·lectiu sahrauí.

- La Comissió Interministerial d'Ajuda i Refugi (CIAR) denega les sol·licituds basades en persecució per bandes organitzades (*maras*), considerant que no poden emmarcar-se en el que estipula la Convenció de Ginebra.

- En els casos dels refugiats per qüestió d'orientació sexual identitat de gènere, moltes de les denegacions es justifiquen en base a la possibilitat de portar una vida "discreta" al país d'origen i la de desplaçament intern dins d'aquest país cap a zones suposadament

més segures. Aquesta situació fa que, a la pràctica, només siguin susceptibles de protecció aquelles que tenen perfils d'activistes coneguts per la seva defensa dels drets del col·lectiu LGTB.

- Especialment greu és també la denegació de les sol·licituds de protecció internacional de víctimes de tracta que al·leguen por a ser perseguides, revictimitzades o estigmatitzades en retornar al país d'origen. La CIAR considera que no són emmarcables en la Convenció de Ginebra i que la Llei d'Estrangeria cobreix la seva protecció si col·laboren amb les autoritats.

Aquestes polítiques fan que sigui escàs el nombre de concessions de l'estatut de refugiat i de protecció subsidiària i, a la pràctica, fan que cada vegada menys persones que cerquen asil triïn Espanya com a destinació.

El dret d'asil a Catalunya

De les 3298 sol·licituds d'asil que es registraven a Espanya l'any 2011, 267 –aproximadament el 8,1%– tenien lloc a Catalunya. Si tenim en compte la comparació a nivell de províncies dins l'estat Espanyol, Barcelona ocuparia la tercera posició després de Madrid i Ceuta. Tarragona cauria a la posició 16, i Lleida i Girona ocuparien els llocs 33 i 35 respectivament⁴.

³ Segons les estimacions de CEAR.

⁴ Segons les dades que es desprenen del darrer informe sobre la situació de les persones refugiades a Espanya (2012)

Font: Boletines mensuales de la OAR 2011- S'exclouen ambaixades

Els efectes de la crisi en la protecció als refugiats

La retallada en les polítiques socials ha suposat un veritable retrocés, tant en l'exercici com en la garantia dels drets socials i econòmics. És indiscutible que la crisi ha tingut efectes palpables per a tothom, però és en aquest context en què es posa especialment en evidència la vulnerabilitat i la necessitat de

protecció social de les persones refugiades, fonamentalment en les fases posteriors a l'arribada i l'acollida.

De fet, a finals de març de 2012, just abans del tancament del desè informe de CEAR sobre la situació de les persones refugiades a Espanya, el Consell de Ministres va presentar els Pressupostos Generals de l'Estat on, a la pràctica, desapareixia el Fons per a la Integració, Acollida i Reforç Educatiu dels Immigrants. La desaparició d'aquest fons, especialment pel que fa al finançament de plans autonòmics i municipals, implica que les polítiques d'integració han de ser suportades per uns sistemes de protecció social cada vegada més afeblits.

Fa anys que des de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat es demana un major compromís, per part tant del govern espanyol com des dels governs europeus, per a una millor protecció de les persones que cerquen protecció internacional. Ara és quan aquest compromís esdevé més necessari que mai.

10 PREGUNTES I 10 RESPOSTES

Magdalena Chiurazzi, professora i voluntària a la CCAR

1. PERQUÈ ENSENYES CASTELLÀ?

L'any 2006, el flux migratori va ser de tal importància que va mobilitzar la societat civil, on van sorgir projectes tendents a col·laborar per a la integració dels immigrants. Per exemple, el projecte "Trobades d'apropament a una altra llengua", destinat a persones acollides per la CCAR a Barcelona, i que té com a objectiu l'assoliment de la competència comunicativa dels immigrants en llengua castellana.

Per a tota persona que per diferents circumstàncies ha d'abandonar el seu país d'origen, la integració no és gens fàcil. Estan en una situació de greu vulnerabilitat, ja que el seu procés d'adaptació a la nova realitat estarà travat per enormes dificultats derivades del desconeixement de la nova cultura i, per tant, requereixen d'un suport especial, si el que es vol és evitar situacions de marginació.

Si bé és cert que no totes les persones afronten en igualtat de condicions el complex procés d'integració, hi ha elements que contribueixen, sens dubte, a facilitar-ho, entre ells, el coneixement de l'idioma del país d'acollida. La meva experiència com a mestra em va fer decidir a col·laborar en aquest aspecte.

2. QUINS MÈTODES UTILITZES? ¿PER QUÈ?

El projecte planteja trobades de conversa i inici d'escriptura de la llengua castellana.

La paraula és la relació dialògica, mai és una paraula neutra de la llengua buidada d'intencions. "Sense diàleg no hi ha ésser humà, no hi ha societat", afirmava en Paulo Freire.

Una cultura aliena es descobreix més plena i profundament, només als ulls d'una altra cultura. Un sentit consisteix en trobar i topar-se amb un altre sentit aliè, entre els quals s'estableix una mena de diàleg, que supera el caràcter tancat i unilateral de les dues cultures. En aquesta trobada dialògica de dues cultures, cadascuna conserva la seva unitat, però les dues s'enriqueixen mútuament.

La conversa representa el medi vivent, l'agenciamment col·lectiu d'expressió, on es forgen els desitjos i les creences que constitueixen les condicions de tota formació de valors.

Cada vivència es veu a la frontera trobant-se amb l'altre, i tota l'essència es troba en aquest intens partit.

Aquest acostament des de la conversa situa els immigrants en la trobada amb els seus propis modes d'expressió i, fins i tot, en com ells van ser aprenents de la llengua materna. La paraula cobra sentit amb l'altre i la nova llengua es troba amb ells, amb els seus desitjos, creences, amb la narrativa de l'altre, amb la cultura de l'altre. En aquest context de valorització del que porten, el procés s'enriqueix i tots valorem lo propi i allò que és aliè.

En Paulo Freire deia que no es tracta de desxifrar paraules, el que és realment important és que s'aprengui a llegir el món. Els immigrants arriben a un altre món, diferent al d'ells, on pretenen començar una nova vida sense abandonar la cultura de l'anterior.

Per l'abordatge de les activitats de comunicació és prioritari aconseguir un acostament a la gent, a partir del reconeixement i valoració dels seus sabers. Aquesta primera conscienciació permet la construcció conjunta, entre assistents i coordinadors, com a procés d'aprenentatge en xarxa, basat en el principi de solidaritat.

En un context de món real i pràctic, el coordinador actua com a facilitador que anima a descobrir principis i a construir el coneixement treballant en la resolució de problemes reals a partir de les experiències dels immigrants, fets de significació, en un treball col·lectiu i cooperatiu. L'aprenentatge és un procés social.

3. PODRIES POSAR UN EXEMPLE DEL TEU DIA A DIA QUE IL·LUSTRÉS LES

PARAULES D'EN PAULO FREIRE?

Fa justament unes setmanes, amb el grup del nivell intermedi, estàvem veient la diferència en l'ús dels verbs "ser" i "estar". Ells donaven exemples. Un noi va dir: "Sóc pobre" i en Mobeen, de Pakistan, li va corregir dient, "Estem pobres". A partir d'aquest "matís" va sorgir una xerrada molt interessant on "pobresa/riquesa", "origen", "possibilitat de canvi" i més coses van derivar en la importància de "l'educació"... que la va introduir, en l'intercanvi de paraules, un enginyer provinent de Ghana que ara treballa de forner, però treballa....

4. QUI VE A LES TEVES CLASSES?

A l'inici del projecte, les trobades es duen a terme amb homes joves, majoritàriament, subsaharians. Posteriorment, s'han sumat algunes dones i els països d'origen són molt diversos, Marroc, Algèria, Palestina, Nepal, Rússia, Bulgària, Pakistan, Bangladesh, etc.

5. QUÈ T'APORTEN ELS TEUS ALUMNES?

L'entusiasme per aprendre i ensenyar, el coneixement de les seves cultures i la seva gratitud.

6. QUIN PAPER CREUS QUE JUGUEN LES PERSONES VOLUNTÀRIES A LA TRANSFORMACIÓ SOCIAL, AVUI EN DIA?

Les persones voluntàries juguem un paper important perquè realitzem tasques que són responsabilitat dels Estats, però no compleixen amb elles. En el

context actual de crisi econòmica és evident la importància del voluntariat en la preservació de la cohesió social.

7. QUÈ ÉS PER A TU LA CCAR?

Una manifestació de la societat civil organitzada que, des de fa molts anys, vetlla pel compliment dels drets humans per a totes les persones immigrades.

8. COM VAS ARRIBAR A LA CCAR?

En l'origen del projecte, quan la Comissió rebia grups de prop de vint joves cada quinze dies, als quals donava allotjament i els primers serveis sanitaris, legals i educatius. En aquests últims serveis, els educatius, interveníem les i els voluntaris de les Trobades.

9. QUINA HA ESTAT LA MAJOR DIFICULTAT DAVANT LA QUAL T'HAS TROBAT A LA TEVA TASCA DE VOLUNTARIAT A LA CCAR?

No m'he trobat amb cap dificultat que tingués a veure amb l'organització de la nostra tasca. Tot el contrari, he rebut el suport i les respostes necessàries en un clima de harmoniós treball en comú.

10. QUINA HA ESTAT LA MAJOR SATISFACCIÓ?

Quan immigrants analfabets, comencen a llegir i escriure. Quan, al final de les trobades, agraeixen i valoren positivament la nostra tasca. Tot el que hem après...

Vols participar en les tasques que realitza el voluntariat a la CCAR? Visita el nostre web on obtindràs més informació:
www.ccar.cat

L'exploració laboral, un fenomen en auge

Lourdes Roman, responsable del programa Foment de la Integració Socio laboral dels i les Sol·licitants d'Asil a la CCAR

L'estudi sobre l'exploració laboral sorgeix de diverses perspectives teòriques; en Karl Marx, sobre la base de l'abús i opressió que sofrien els treballadors durant la Revolució Industrial, va desenvolupar la teoria de l'economia del capitalisme, encunyant el terme de l'exploració laboral, associant-la amb *aquesta diferència que no se li paga al treballador i se la queda el capitalista (plusvàlua)*.

Així mateix, el problema social de l'exploració laboral està relacionat amb la posició de Max Weber sobre la dominació per part d'alguns individus, el poder d'aquests individus i la relació social que ocupa cada individu en la societat. D'altra banda, la teoria capitalista afirma que en una economia socialista on existeix una gran intervenció estatal, es dona un mercat "negre" o "paral·lel" per a obtenir majors beneficis que en l'economia planificada, aquest fet ens porta, de la mateixa manera, a l'exploració laboral, que únicament pot ser impedita si existeix un marc jurídic que protegeixi els interessos dels individus.

Segons la OIT (Organització Internacional del Treball), l'exploració laboral es classifica en tres categories principals: la imposada pel propi Estat amb

finalitats econòmiques i/o polítiques, la vinculada a la pobresa i finalment, aquella exploració que sorgeix com a conseqüència dels efectes de la globalització i la migració. Ben segur, els països que presenten un percentatge major d'exploració laboral són els que es troben en vies de desenvolupament i/o aquells en els quals la situació de pobresa és extrema. No obstant això, aquest fenomen no sap de fronteres sinó de falta de consciència i escrúpols. Veiem que passa al nostre entorn més proper.

La situació econòmica actual al nostre país contribueix a crear un entorn propici per la reproducció de situacions d'exploració laboral, generant una major vulnerabilitat entre col·lectius de treballadors, la posició dels quals, és menys privilegiada a la nostra societat. Sense cap dubte, les persones d'origen estranger que estan sotmeses als paràmetres establerts en la llei d'asil o estrangeria, que manquen de vincles familiars i socials, i que el seu sustent depèn exclusivament de les rendes del seu treball, són sotmesos a condicions laborals de les quals el denominador comú és d'incompliment, en ocasions, de la legalitat vigent en matèria laboral, de seguretat social, prevenció, etc.

Cada vegada amb més assiduitat ens trobem amb experiències que posen en evidència les condicions a les quals són relegats els sol·licitants d'asil i refugiats. En aquest sentit, detectem casos en els quals se'ls priva dels drets més elementals; treballen jornades seguides sense tenir cap descans, excedeixen del nombre d'hores estipulades en el seu contracte i sense ser remunerades, pateixen impagament o retard del pagament de la prestació dels seus serveis, limitacions a la llibertat sindical, percepció de mínims salaris, etc..

Malauradament, aquest patró de conducta és creixent, i les persones que pateixen la vulneració dels seus drets laborals es troben amb la por de perdre l'ocupació i no aconseguir establir la seva situació administrativa, fet que desborda i paralitza l'actuació de les organitzacions dedicades a la defensa dels drets i protecció de les persones d'origen estranger, al trobar-nos davant la negació de les pròpies víctimes per a denunciar les esmentades situacions, malgrat que rebin una orientació i informació complerta en relació als seus drets i recursos al respecte. En ocasions,

tan sols ens queda utilitzar l'estratègia de mediar amb l'empresari per defensar els drets dels qui hi treballen per ell i afortunadament, dins de la nostra pròpia experiència, ens trobem amb canvis positius en les actituds i les pràctiques empresarials.

És de ressaltar, tot i ser unes dades no recents, que des de l'any 2005, segons la Inspecció de Treball i Seguretat Social, el nombre d'infraccions en acta i de treballadors afectats per aquestes en l'àmbit d'estrangeria, ha crescut any rere any des de 9.535 treballadors l'any 2005 a 12.453 l'any 2008.

La contínua explotació laboral, ha demostrat, al llarg de la història, que el descontentament social sempre ha desembocat en una revolució col·lectiva ja que se segueix preservant la pobresa i no s'aconsegueix un benestar general.

Una cosa que no ens deixarà indiferents; la novel·la "The grapes of wrath" (1939) de John Steinbeck, concernent a la immigració i l'explotació laboral on s'exalten els valors de la justícia i la dignitat humana.

La Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat convida a participar en l'entitat a totes aquelles persones que comparteixen els nostres enfocaments i posicionaments envers els Drets Humans i en defensa del dret d'asil.

La CCAR té un enfocament educatiu en clau de Drets Humans i en el foment d'un voluntariat crític i transformador, i podran ser socis i sòcies de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat totes aquelles persones físiques i jurídiques que voluntàriament s'impliquin a la realització del nostre objectiu.

Truqueu-nos al 933012539, contacteu-nos a ccar@cear.es o vine a veure'ns al Carrer Junta de Comerç n.26, 08001 Barcelona.

Amb el suport de:

